

Elva Filatelist

Elva Filatelistide Seltsi infoleht

1994. AASTA

NOVEMBER

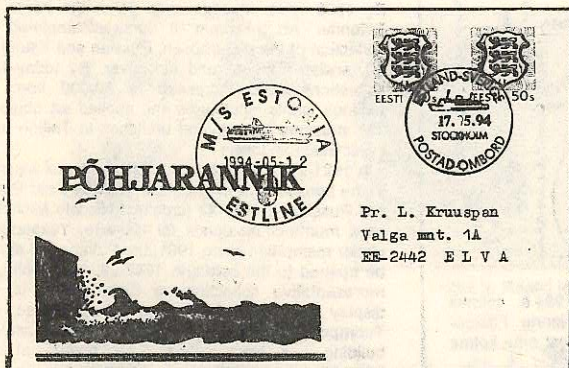
Nr. 6(16)

SUURIM RAHUAEGNE MEREKATASTROOF LÄÄNEMEREL

28. septembri 1994.a. öösel kell 1.57.48 läks Tallinn-Stockholmi liinil sõitev reisipraam Estonia tormisel merel ümber ja uppus. Reisipraamil pidi olema üle 1073 reisija, sest päästeti 160 (03.10.1994.a. seisuga), leiti 93 surnukeha ja teadmata on üle 820 inimese saatus (05.10.1994.a. seisuga).

Estonia hukkus lahti rebitud ninaosa tõttu, kuid uurijad ei tea seni juhtunu põhjust. See oli suurim rahuaegne merekatastroof Läänemeres.

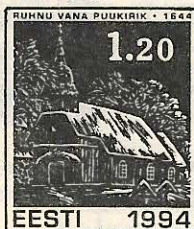

Tavaline laevaposti kiri Estonialt

See tembeldamine pidi toimuma Stockholmis

KÄIBEL TEISED EESTI JÕULUMARGID

15. detsembril 1993.a. tulid käibele esimesed Eesti jõulumargid. Neil olid Tallinna Toomkiriku ja Haapsalu kiriku kujutised.

15. novembril k.a. tulevad käibele teised jõulumargid Eestis.

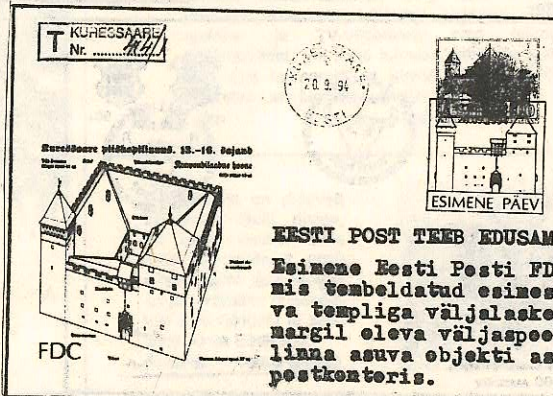
Mõlemad sarjad kujundas kunstnik

Henno Arrak.

Käesoleva aasta esimesel, 1.20 kroonisel jõulumargil on Ruhnu puukirik, mis tähistas hiljuti oma 350 aastast juubelit ja teisel, 2.50 kroonisel on iidne Urvaste kirik. Esimesel päeval on Tallinnas müügil eriümbrik ja kasutusel eritempel.

2.50 marke tuleb käibele 800 000 ja 100 000 liiksaks 20-kroonise juurdemaksu pealetrükkiga. Juurde maks läheb Estonia hukkumisel kannatadasaanud perekondade toetuseks.

Vastavalt plaanile peaks müüki tulema ka 2 maksimumkaarti.

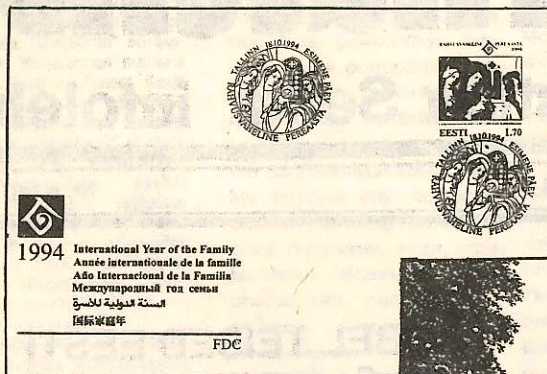

EESTI POST TEEB EDUSAMME

Esimene Eesti Posti FDC, mis tembeldatud esimese päeva templiga väljalaskepäeval margil oleva väljaspeel Tallinna asuva objekti asukohta postkontoris.

RE EESTI POSTMARK

UUDISEID

RAHVUSVAHELINE PEREAASTA.

Nominaal: 1.70 Trükk: ofsett. Kujundas: Lembit Lõhmus. Perforatsioon: 14 x14. Poogen: 5x10. Trükiarv: 3 000 000. Trükikoda: AS Vaba Maa. Tellimisnumber: 077-09-1994

Margil on Niguliste kiriku altarmaal ja pereasta sümbolika.

ÜRO kuulutas 1994. aasta rahvusvaheliseks pere-aastaks eesmärgiga kogu ühiskonna teadliku tähelepanu keskendamiseks perekonnale kui kõige olulisemale ühikule, mis vajab mõistmist ja toetust.

Margil on kujutatud Niguliste kiriku altarmaal, mille autoriks on Lichtensteini lossi meister (1430-1460). Nimetatud teos kuulub Eesti Kunstimuuseumi varade hulka.

INTERNATIONAL YEAR OF THE FAMILY

The United Nations General Assembly proclaimed 1994 as the International Year of the Family and the theme of the Year is "Family: resources and responsibilities in a changing world".

The family constitutes the basic unit of society and therefore warrants special attention. The widest possible protection and assistance should be accorded to families so that they may fully assume their responsibilities within community. Families assume diverse forms and functions from one country to another, and within each national society. These express the diversity of individual preferences and societal conditions. Consequently, the international Year of the Family (IYF) encompasses and addresses the needs of all families.

Eesti Postmark

Eesti Posti eritemplitega ümbrikud

- 08.09.1994 Tallinna Lihatsunfi Skraa 600. aastapäev.
- 18.09.1994 50 aastat Otto Tiefs valitsuse ametisse määramisest.
- 24.09.1994 Charles Leroux'i viimase lennu 105. aastapäev.

75. aastat EESTI KUNSTIMUUSEUMI

Väljalaske päev: 27.09.1994. Trükk: ofsett. Perforatsioon: 14x14. Poogen: 10x5. Trükiarv: 3 milj. Nominaal: 1.70. Kujundas: Lembit Lõhmus. Trükikoda: AS Vaba Maa. Tellimisnumber: 076-9-1994

Muuseum asutati Eesti Muuseumi Ühingu poolt 1919. aastal Tallinnas, esialgu kandis nimetust Eesti Muuseum. 1928. aastal, mil tema kogud sisaldasid kõrvuti Lääne-Euroopa, Vene ja Eesti kujutava kunsti kollektsioonidega ka stiilset mööblit ja vanahõbedat, nimetati muuseum Eesti Kunstimuuseumiks. Tänapäeval säilitatakse 59 000 ühikut - maale, trükiseid, skulptuure ja tarbekunsti-esemeid. Muuseumil on filiaalid nii Tallinnas, kui ka teistes Eesti linnades.

Aastatel 1921-1929 ja 1946-1991 asus muuseum Kadriorus Vene tsaari Peeter I poolt 1718-1723 oma naisele Katarinaline suveresidentsiks ehitatud barokses lossis (arhitekt Niccolò Michetti). Pärast 1991. aastal alanud restaureerimistööde lõppu avatakse loss külastajatele jälle 1997-98.

Praegu võib tutvuda Eesti kunsti esindusliku väljapanekuga Eesti Rüütelkonna majas Toompeal.

75th Anniversary of Foundation of the Estonian Art Museum.

The Museum was founded on the initiative of the Estonian Museum Society in 1919 in Tallinn under the name of Eesti Muuseum, Estonian Museum. By 1928 when museum was given the name of Estonian Art Museum it had accumulated a collection of West European, Russian and Estonian art, stylish furniture and old silver. By today the collections have increased to 59,000 items - paintings, prints, sculptures and applied art objects. The museum has several branches in Tallinn and other Estonian towns.

In 1921-29 and 1946-91 the Museum was housed in the baroque Kadrioru palace, built by Czar Peter I of Russia in 1718-23 (architect Niccolò Michetti) as a mummery residence for his wife, Yekaterina. Under restoration since 1991, the Palace will again be opened to the public in 1997-98. Meanwhile, a representative collection on Estonian art is on display in the Estland Ritterschaft House on Toompea, and the design for a new museum building has been selected by means of an international competition.

Eesti Postmark

EESTI POST TAMPERES

28., 29. ja 30. oktoobril 1994.a. toimus Tampere Rahvusvaheline Noorte Filateliaanäitus. Kohal oli ka Eesti Post oma kolme eritempliga.

ÕNNITLEME

19. novembril 1994.a.

saab 65 aastaseks Leo Utter, Elva Filatelistide Seltsi liige 1966. aastast. Leo Utter on kõik need 28 aastat energiliselt osa võtnud EFS tegevusest.

Tema põhilisteks kogumisaladeks on nii paberi vesimärgid kui ka postmärgid. Paberi vesimärke kogub ta koos abikaasa Õiega alates 1964.a., ning nende kartoteegis on juba üle 4700 vesimärgi või koopia. Postmarkidest on nende lemmikteemaks Michelangelo elule ja tema ajale pühendatud postmarkide kogumine kogu maailmast. Mitu korda on nad esinenud oma kogudega nii kodumaistel kui ka välismaistel näitustel. Leo Utter on ka "Elva Filatelisti" ühiskondliku toimetuse liige ja saksa keele tõlk. Soovime tublile kollektsionäärile tema juubeli puhul õnne, head tervist ja koostöötaht ka edaspidiseks.

Elva Filatelistide Selts
"Elva Filatelisti" toimetus

TOIMETAJA VEERG

MIS SAAB EDASI 1995. AASTAL? Nii küsivad kõik meie lehe lugejad. Kahjuks on tulevik ettearvamatu ja tume. Lehte püüame edasi teha nii kaua, kui see on vähegi reaalselt võimalik. Kahjuks on nüüd juba selge, et lehe trükihind alates jaanuarist tõuseb vähemalt 3-4 korda. Seetõttu tuleb ilmselt loobuda lehe mahu suurendamise mõtetest ja jätkata väljaandmist sellisena, nagu ta momentaalsel on.

Lehe tellimise kulutused välismaale ei muutu.

Sisemaal saab lehe hinnaks ilmselt kujunema 5.- krooni.

Eriti halvaks läheb sisemaiste üksiktelijate olukord, kuna seoses postitariifide kallinemisega lisandub nüüd lehe hinnale ka kõrgeenenud postisaatekulu.

Seni on "Elva Filatelisti" tellimise hästi korraldanud Pärnu, Viljandi, Põlva, Saaremaa, Hiiumaa filatelistide seltside esimehed, kes on oma liikmetelt vastu võtnud lehe tellimised ja raha ning saatnud selle kollektiivselt toimetusele. ÜHISES PAKIS LEHE SAATMISKULU ON MINIMAALNE. Seepärast soovitatakse kõigil senistel üksiktelijatel pöörduda kohaliku filatelistide seltsi esimehe poole ja seltside esimeestel, ka neil, kes pole seda seni teinud, palun korraldada ka edaspidi lehe ühistellimist. Muidugi ei tähenda see, et me soovijatele üksiktelimisi vastu ei võta. ESIALGUL VÕTAME TELLIMIS VASTU 6 KUUKS, (selle aja jooksul ilmub 3 lehenumbrit) sest vahepeal võib trükkimise hind jälle tõusta. KÕIGILE HEAD LEHELUGEMIST SOOVIDES Gunnar Kirs

Tartu Ülikooli Vilistlaste I koolituleku eel oli Tartu Postkontoris kasutusel punane reklaamtempel.

Tartu Ülikooli Vilistlaste I koolituleku eel oli Tartu Postkontoris kasutusel punane reklaamtempel.

TARTU KIVIS

TARTU ÜLICOOLI
VILISTLASTE KOJUTULEK

TARTU ÜLICOOLI
VILISTLASTE KOJUTULEK

30.09.-2.10.94 oli 2. sidejaoskonnas kasutusel must kõrvaltempel. Ametkikku eriumbrikku ei olnud.

TARTU POSTKONTORI REKLAAM- JA KÕRVAL-TEMPLID.

EESTIS TULID KÄIBELE
50-KROONISED PABERRAHAD

10. oktoobril 1994.a. tulid Eestis käibele 50-kroonised paberrahad. Need kujundas seniste pangatähtede kujundaja kunstnik Vladimir Taiger. Pangatähe esiküljel on helilooja Rudolf Tobiase (1873-1918) portree ja tagaküljel Estonia teater. Rahad on rohelise põhi- tooniga mõõtmed 69x140 mm. Pangatähele on 6 turvacelementi. Kolme lövi kujutisega vesimärk on poolitatud ja asub rahatähe servades. Vesimärk on nähtav vaadates vastu valgust. Vertikaalne turvaniit läbib pangatähe ja on samuti nähtav vastu

valgust vaadates. Portreel on katsumisel tuntavad reljeefsed pinnaosad. Kuuekohalise seeria- numbril ees on kaks tähte ladina tähestikust. All vasakul olev number on musta värvi, kõik tähed ja numbrid on ühesuured, aga paremal serval vertikaalne seerianumber on küll samuti musta värvi, aga selle numbrid suurenevad kujult ülevalt alla. Number "50" on all vasakul trükitud hõbedase värviga. Kui hoida pangatähte valguse suhtes nurga all, siis on ülal vasakus rosetis näha pangatähe nimiväärtus "50".

KA 100-KROONISED TURVALISEMAKS

Käibel uus seeria 100-krooniseid

Uue seeria pangatähtedel on tehtud terve rida täiendusi, mis muudavad rahatähe võltsimise ras- kemaks.

Pangatähtede vabadel servadel on kasutatud uusi värve, varajasematel seerialtel oli rohekas- sinine varjund.

All vasakul olev nimi- väärtus "100" on nüüd trükitud hõbedase värviga. Vertikaalne seeria- number on musta värvi ja selle numbritähised suu-

renevad ülevalt alla. Va- rajasematel seerialtel olid need numbrid ühesuured.

Kui vaadata pangatähte vastu valgust, siis näeme, et tagaküljele trükitud rukkilille kujundid kata- vad esiküljel oleva sama kujutise vabad osad.

Kui pangatähte vaadel- da valguse suhtes nurga all, siis on ülal vasakul valges rosetis näha nimi- väärtus "100" või oksal is- tuv laulev ööbik.

EO VAHER

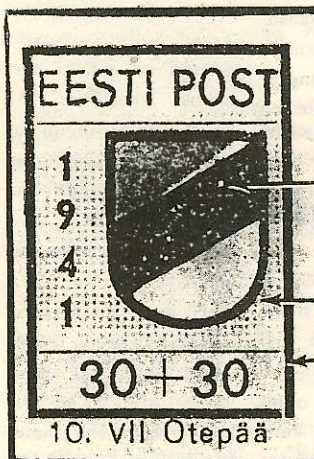
Otepää mõistatus (1941)

TUÜP I

Sümeetrilise
teravikuga kilp

Joonis 1

TUÜP II

Salamärk

Kitsa raamiga
kilpHammasuse
märk

Joonis 2

TUÜP III

Parandatud ühendus

Märkus; see mark on
normaalselt lõigatud,
kuid esineb perforē-
ritult topeltveana.Ebasümeetriline
kilpiots.Juhuslik trüki, mitte
kliše viga

Hammasuse "täke"

Joonis 3

NEED ON PRAAKMARGID

Lugejate küsimuse, miks müüakse Tartus ELVA 1990.a. ületükkiga marke poole hinnaga (50 kr. tk.), kontrollimisel selgus, et need on praakmargid. Tartus, Sauruse poes, 120 krooniga müügiloleva margi paari vasakpoolne mark on täielik praak. Samasugused olid Tartu kokkutulekul pakutud odavad margid. Eks iga endast lugupidav filatelist ise teab, kas ta võtab neid oma kogusse või ei. J.Manta

Vene okupatsioon Eesti Otepää linnas lõppes 10. juulil 1941 - mil Eesti Omakaitse võitis linnas võimu üle. Vahetult olulised teenistused nagu linnavalitsus, politsei ja posti-teenistus olid taastatud.

Alul postisaadetised võeti vastu sularahas maksmise alusel, mis oli kohmakas ning tõendas vajadust postmarkide järele.

Kohaliku Omakaitse juhi Paul Venti korraldusel moodustati komitee ülesandega kujundada ja trükkida Otepää margid. Komitee koosnes järgmistest isikutest: härra Eduard Siska - Otepää Postkontori ülem, härra August Valdmaa - Otepää Omakaitse juht, härra Evald Laanpere - Otepää linnapea asetäitja. Kujundus tehti h-ra Valdmaa poolt, mis toetus 1940.a. Eesti hädapevuse postmarkidele. Sinine, must ja valge värv olid valitud seepärast, et Eesti rahvuslipp oli õnnistatud Otepääl (23. mail 1884).

Samuti oli härra Valdmaa volitatud jälgima tegelikku trükkimist Otepää trükikojas.

Klišeed valmistas h-ra Heinrich Hinno, kes ka oli trükkija.

Markide ilmumise esimeseks päevaks oli 22. juuli 1941. 12. augustil 1941 Saksa Armees postiteenistuse ametnik Martin Köhler keelas Otepää markide trükkimist.

Samal päeval koostas Otepää markide komitee ka oma ametliku aruande. Margid jäid kehtivaks kuni 15. augustini 1941.

Esiialgne kavatsus oli trükkida 10 tuhat 30-ne kopikalist perforēritud marki ühes sajaprotsendilise juurdehindlusega hädabiiks. Vähe hiljem anti välja ka 20-ne kopikalised postmargid postkaartide jaoks, et rahuldada posti vajadust.

Trükkimise järjestus Otepää markide suhtes ei ole täpselt teada.

Need margid on aastaid pannud filatelistide mõtlema, et leida vastuseid üleskerkinud küsimustele, mis on sellegi kirjutuse põhjastanud.

Mina olen katsunud rekonstrueerida Otepää markide trükkimise järjestust toetudes olemasolevale kirjandusele, erekirjavahetusele ja arutlustele koos markide endi uurimisega.

Otepää väljaanne koosneb oluliselt neljast põhilisest tüübist mis väljendatud arvudega 1,2,3,4.

Need neli tüüpi tulenevad peamiselt ühest ja samast kujundusest ning viivad 11-12 -le Otepää margi erimile vastandina 6-le Micheli poolt katalogiseeritule (vt. kokkuvõtte tabel). Mõned neist markidest on vead ja samuti vead tulenevalt omakorda vigadest - näiteks 30+30 lõigatud mark ebasümeetrilise kilbiotsaga, kuid sama mark perforēritult on kahekordne viga (joonis 3).

Otepää markide trükkimine toimus viies ajalises perioodis. Siiski on sealgi mõned osalt üleulatuvad trükkimise järjestused, milliseid käsitan edaspidi.

Siinkohal on vajalik mainida, et trükikoda, kus toimus Otepää markide trükkimine, oli samal ajal tegev ka paljude teiste trükiteadega. Markide trükkimine oli neil hoopis teisejärguliseks ülesandeks.

I-ne trükkimise periood.

TÜÜP I

Sellel perioodil trükiti margid: 30+30 perforēritud, sümeetrilise teravikuga kilp 30+30 perforērimata, sümeetrilise teravikuga kilp.

Kliše marga jaoks oli tehtud algeliselt. Kilp oli lõigatud liinolist ja teised osad olid juhusliku tähe-
lao osad, millised leidusid trükiko-
jas. Kilp oli teravikuga
allosas.

Valmistatud oli kaks kliše: üks sinise, teine musta värvi trükkimiseks. Ühes poognas trükiti 20 marki (vt. joonis 5). Poogna suurus oli tingitud trükikojas juba toial olemasolevast valmistilõigatud paberist. Paberil olid horisontaalsed vesimärgi jooned. Iga üksik mark oli trükitud eraldi - esimesena sinine ja järgnevalt must värv. Seega kogu poogen koosnes 40-est eri trükkimise tehest. Trükkimine toimus F.M. Weileri LMW käsipressil. Perforatsioon 10,75x10,75

Trükkimise ajal, enne perforērimist, tuli trükikotta keegi kõrge kraadiga ametnik ning võttis eraviisiliselt hulga (arv teadmata) perforērimata poognaid omale (tüüp I) - mõned gummeeritud (liimitud - toim.märkus) ja mõned mitte. See toimung sundis margi-komiteed edaspidise spekulērimise ärahoidmiseks osa marke ka perforērimata välja andma. Aga asja lihtsustamise asemel see otsus komplitseeris asja veelgi enam.

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20

Joonis 5

Otepää mõistatus (1941)

Järg

2-ne trükkimise periood

TÜÜP II

Selles perioodis trükiti margid:
20+20 perforeeritud, kilp ümmarguse alusega

20+20 perforeerimata, kilp ümmarguse alusega

Kui markide trükkimist uuesti alustati oli vahepeal tekkinud vajadus 20+20 postkaartide markide järele.

Uue kliše vapi osa oli valmistatud metallist. Sellel kilbil oli alaosa ümmargune. Kilbi musta osa sisse oli kaabitud "salamärgina" väike auk selleks, et eraldada võimalikke võltsinguid.

20+20 margid olid ettenähtud välja anda ainult perforeeritult.

Siiski mõned margid (umbes 60) jäid kogemata perforeerimata.

Samuti kusagil selle trükkimise perioodil kliše parempoolne osa kas katkes või ei püsinud paigal ning tuli asendada. Vahe vana ja uue raami vahel seisab selles, et

vana raam oli kare-hambuline, kuid uuel on alumises osas seespooll teatav hammastus (vt. joonis 6c ja 6d).

Tähele tuleb panna, et parem raam joonisel 6c on oluliselt samane kui joonisel 6b näidates üleminekut 30+30 tüüp I-lt 20+20 tüüp II-le.

Kõik perforeerimata 20+20 margid, mida olen näinud, omavad sama vana parempoolse raami (joonis 6c) enne kui see oli asendatud.

Tõeline ja ehtne 20+20 perforeerimata mark on näidatud joonisel 7.

20+20 marke trükiti 2042 tk. ning selle arvu sees on ka umbes 60 perforeerimata marki.

Jällegi, teadmata põhjusel, oli trükitud seitse 20+20 margipoognat ainult ühe margiga vasakul ülal asukohas 1 (joonis 5). Need 7 poognat lõpetati hiljem koos 40 ühe margiga 30+30 poognatega 3-dal trükiperioodil.

Tüüp I perforeerimata margid on tunnistanud mõnede poolt proovitrükkideks või makulatuuriks, teiste poolt tunnistanud ehtsateks - vähemalt need, mis on gummeeritud. Kuuldavasti isegi need ebaseaduslikult ära viidud margid on leidnud turustamist. Nii on võimatu kindlaks teha, millised margid on tegelikult müüdnud või millised mitte.

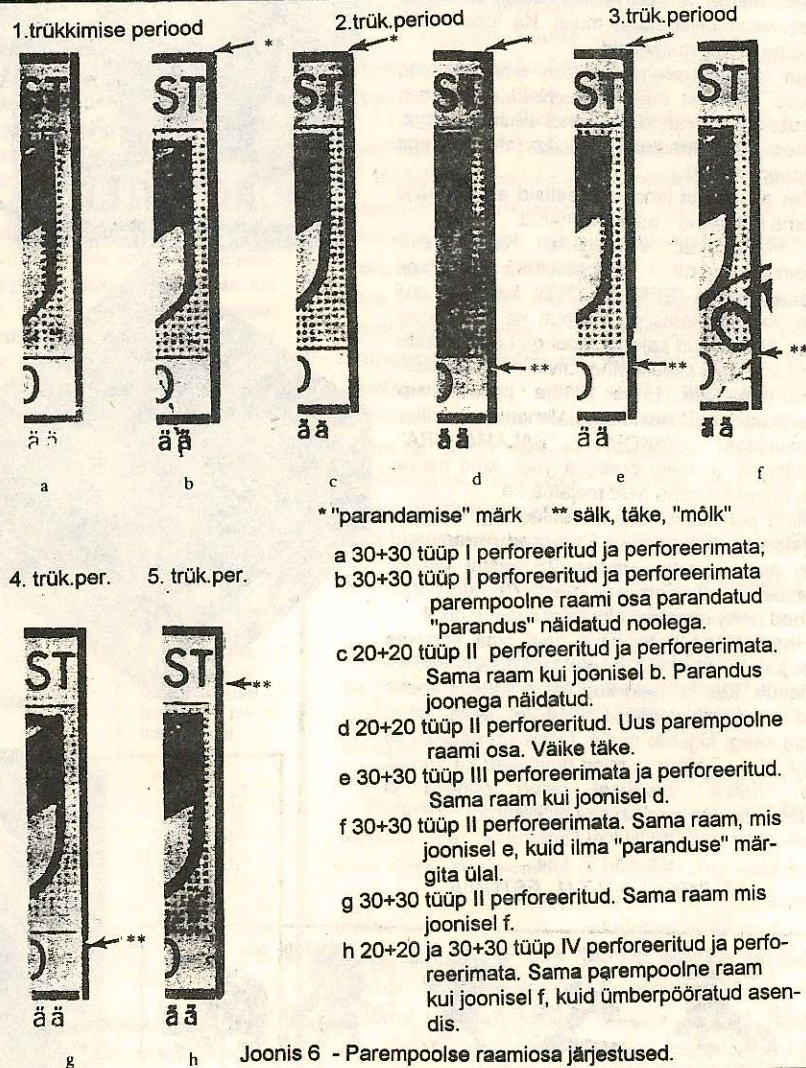
Minu arvates tüüp I perforeerimata margid tuleb lugeda ehtsateks.

Õnnetuseks paljud ärimed ja korjajad ajavad segi tüüp I margid tüüp III markidega (viimaseid käsitlen edaspidi). Tüüp III markidel on ebasümeetrilise teravikuga kilp kuna tüüp I markidel on kilbi ots sümmeetriline.

Arv, mis antud Micheli kataloogis 30+30 perforeerimata markide kohta haarab ainult tüüp III margid. Tüüp I perforeerimata marke on hoopis suuremal hulgal, aga neid ei ole üldse Michelis.

Peale umbes 2100 perforeeritud (tegelik arv aruandes on 2101) margi valmistamise pidi algama perforeerimata markide valmistamine. Vahepeal aga oli kliše parempoolne raam lahti tulnud ning selle parandus tõi "paranduse punkti" raami ülaossa. Vaata joonistel 6a ja 6b selle raami parempoolset osa enne ja pärast parandust. Seejärel umbes 40 poognat trükiti teadmata põhjustel ainult ühe margiga poogna asukohas 4 (joonis 5).

Trükkimine katkestati jällegi kui kliše uuesti katkes ning teisi trükkimise töid tehti. Perforeerimata markide 30+30 trükkimist jätkati 3-dal trükkimise perioodil, mil trükkija lõpetas ka ühe margiga poognate täiendamise tühjadele kohtadele.

Joonis 6 - Parempoolse raamiosa järjestused.

J ä r g n e b

MIDA KÕIKE EI KOGUTA

See oli 1866.a. kevadel, kui mõnede Tallinna majaomanike algatusel asutati vastastikune tulekindlustuse selts, mille puhul lasti välja ka vastav eesti- ja venekeelne metallist majamärk.

Sellest kujuneski välja esimene Eesti kindlustuse selts "MAJA" ehk "EEKS-MAJA".

Kuna Eesti kuulus aga Vene impeeriumi koosseisu, siis kasutati siin ka Esimese Venemaa Kindlustuseltsi teenuseid, mis asutati 1827.a. Kuni 1940. aastani oli Eestis palju kindlustuseltsi nagu "EESTI" (asutatud 1907.a.), "EESTI LLOYD" (1919), "TALU", "OMA" (asus Tartus, Riia t. 35), "ASUNIK", "HANSA", "KALJU", "EESTI UNION", "PÕHJA KINDLUSTUSSELTS", "EKA", "TALLINNA KINDLUSTUSE SELTS" kinnisvaraomanikkude kindlustuselts "MAJA", "TURIST", "TARTU-MAA KINDLUSTUSE SELTS", "EESTI KOGUDUSTE KINDLUSTUSE SELTS" (1926), "POLARIS", "EESTI ÜHISTEGELINE KINDLUSTUS-KESKSELTS". Need olid suuremad kindlustuseltsid.

Peale nende oli veel palju väikseid kohalikke seltsi nagu Viljandis ja mujal. Ka igas vallas olid oma kindlustuseltsid.

Iga kindlustuselts annetas oma kliendile nägusa metallist majamärgi. Neid on mitmes suuruses. Hoonete külge pandi suured märgid, koduse vara kindlustamise korral anti aga väikesed märgid.

Kõik suuremad kindlustuseltsid andsid välja ka oma kalendrid - aastaraamatud.

Petserimaa Vastastikku Kinnituseltsi majamärk oli kakskeelne. Petseri kindlustuseltsi "EESTI LLOYD" kalender anti välja ka venekeelsena, samuti ka kindlustuspoliis. Mõõdunud sajandi lõpul oli Lõuna-Eestis kasutusel ka saksakeelne Liivimaa kindlustuseltsi majamärk. Enne 1919.a. paljud majaomanikud kindlustasid end Venemaa kindlustuseltsides "JAKOR", "SALAMANDRA", "ROSSIJA" jt. Isegi praegult veel, kuid harva, võib hoonetel näha neid majamärke.

Minu põhiliseks kogumisalaks ongi eespool kirjeldatud majamärgid. Esimesed majamärgid sain oma kogusse umbes 25 aastat tagasi. Käesoleval ajal on mul neid 70, kusjuures mõned neist erinevad ainult suuruselt.

Heameelega vahetaksin neid oma kogusse veel juurde, kuid ma ei ole seni Eestis kedagi kohanud, kes ka neid koguks ja kellega saaks neid vahetada. Jään lootma, et selle artikli peale keegi kirjutab mulle. Lisan juurde veel nii palju, et ma kogun ja mind huvitavad ka vanad, ette 1940.a. tarvitusel olnud pudelid ja pudelisildid. Ka neid on mul mõnisada.

ENN KALLAS

KALEVI T. 124

EE-2400 TARTU ESTONIA

Majamärgid on tugevasti vähendatud

ROOTSI POSTIMARK

Rootsi esimesed postmargid anti välja 1855. aastal.

Trükiti need krahv. Pehr Armbjörn Sparre trükikojas. Edasi - 1872 aastast kuni 1919. aastani trükiti Rootsi postmargid Bagge trükikojas. 1855-1858 trükiti postmargid skilling banco väärtuses ja kui Rootsi läks üle detsemaalsüsteemile 1858. aastal, võeti kasutusele kroon ja öör, mispeale uued postmargid trükiti ööriväärtusega.

1891. aastani trükiti postmargid kõrgtrüki, mispärast margi kvaliteet oli väga varieeruv ja esines väga palju erimeid, mis praegu on filatelistidele ihaldatavateks kogumisobjektideks.

1891.a. võeti kasutusele vasetrükipress. Margi kvaliteet muutus paremaks ja trükkimine kiiremaks, aga hind tõusis. 1919 otsustas Rootsi Postivalitsus asutada oma trükikoja, kus marke hakati trükkima rotatsioon vasetrükipressil. Nüüd suurenes margitoodang kolmekordseks ja marke hakati poognate asemel tootma rullides. Sellest ajast on käibel ka ribamargid.

Aastate jooksul on välja kujunenud oma nägu ja erinevalt paljudest teistest maadest on jäädud terastrüki juurde. Rootsi postmargid on saanud palju auhinda ja mitmel korral valitud aasta kaunimaks postmargiks ka maailma ulatuses.

Postmarke valmistatakse konkursi- side korras, kusjuures tellitavad tee-

mad teatakse kunstnikele juba paar aastat ette. Iga teemaga tegeleb mitu kunstnikku ja välja valitakse neist parima töö. Sellele järgneb margipildi graveerimine ja trüki ettevalmistamine. Rootsi margipildi graveerijatest on üle maailma tuntuim Czeslaw Slania, kes on graveerinud üle 600 margipildi nii Rootsi kui ka teistele riikidele ja võttis osa meil käibelolnud "Mare Balticum" linnusarja graveerimisest graveerides isiklikult mustsaba-vigle postmargi. Praegult Rootsis käigusolev trükipress on võimeline trükkima A-formaadis marke 59 000 tk. minutis. Peale kontrollimise lähevad margirullid margivihikute või margirullide tegemiseks. Rullides on tavaliiselt kas 200 või 500 marki.

Nii nagu kunstnikel on juba hulk aega enne margi käikutulekut teada nõutav margi teema, nii teatakse varakult ka elanikkonnale müügile tulevatest esimese päeva ümbrikest ja maksimumkaartidest regulaarselt väljaantavate bülletäänidega.

1994. aasta "Bulletin" nr.1 jõudis tellijatele Eestimaal juba 5. jaanuaril ja nii edasi tänase päevani.

Lõpetuseks tahaks mainida, et Rootsis on ka maailma suurim ja kogude poolest rikkalikum POSTIMUSEUM, mis asub Stockholmis Lilla Nygatan 6. Muuseumi külastamine on tasuta.

G. K.

1994.a. Rootsi WWF margid

1994.a. Rootsi jõulumargid

R RR 05 507 185 4SE

ESS
REK
BREV

KUNGLIGA
FAMILJEN

Första dagsbrev - First Day Cover

Herra Gunnar kirs
Valga mnt 1a
EE-2442 Elva
Estonia

Posti sarv

SEPTEMBER 1994

EESTI POSTI INFOLEHT

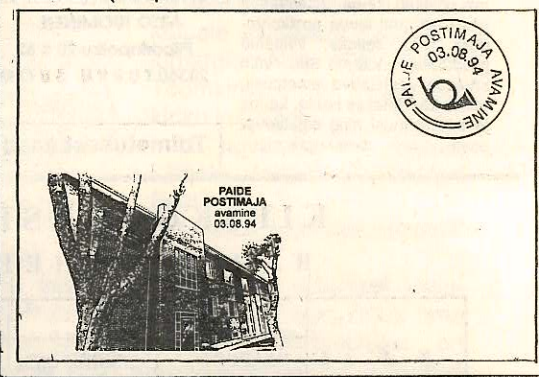
1994. aasta septembrikuul nägi ilmavalgust Eesti Posti ametkondliku infolehe "POSTISARV" esimene number. Sellega järgitakse ammust traditsiooni, kuna ka enne 1940.a. pöördelisi sündmusi väljaantud postitöötajate häälekandja kandis sama nime. "Postisarv" hakkab kajastama Eesti Posti töid ja tegemisi, saavutusi ja puudusi ning plaane edaspidiseks. Esiolul on kavas sellel aastal välja anda veel üks number.

"Postisarv" nr. 1 annab ülevaate Sõulis toimunud Ülemaailmse Postiliidu 21. kongressi tööst, mis toimus 22. augustist 14. septembrini k.a. Samuti sellest, et 9. oktoobril oli ülemaailmne Postipäev, meenutamaks Ülemaailmse Postiliidu asutamise 120 aastapäeva; 9.-15. oktoobril oli rahvusvaheline kirjanädal, jne.

Pikem artikkel käsitleb Pärnu Eesti kaasaegseima postkontori avamist Norra Posti kaasabil. (Sel puhul oli käi-

gus ka päevakohane ümbrik ja paar kohalikku kõrvaltampelt. Toim.märkus). Paides toimunud postkontorite direktorite nõupidamisel otsustati müüki lasta ladudes seisvad aegunud temaatikaga postkaardid ühtlustatud hinnaga 30 senti tükk. 1994.a. augustikuul avati Paides uues hoones postimaja - Järvamaa Postkontor. (Ka siin oli kohalik ümbrik ja kõrvaltampel).

Infolehes antakse ülevaade ka Eesti Posti struktuurimuudatustest - moodustati neli uut talitust: tootmistalitus - tootmisdirektor Helju Ots, finantsitalitus - finantsdirektor Reet Rohla, tehnika- ja arengutalitus - tehnika- ja arengudirektor Jüri Grigorjev ning kommertsitalitus - kommertsdirektori ametikoht oli lehe ilmumise ajal vakanne. Juttu oli lehes veel kutseetikast, heideti pilk postiminevikku ja leht lõppes toimetaja veeruga - "Tere tulemast, "POSTISARV"". G.K.

ROOTSI POST lasi 1. oktoobril 1994.a. käibele margid pealkirjaga "JA" ja "EI". Need on margid otsese ja lihtsa sõnumi edasiandmiseks ning neid on praktiliselt võimalik kasutada vastuse andmisel küllakutsel, ajalehe- ja TV-viktoriinile ning mitmesugustel hääletamistel või kahe inimese vahelises suhtlemises. Mõlemad rullmargid on nimiväärtusega 3.20. Margid kujundas Lars Melander. Neljävärtrikk.

Heino Villem

Rootsi Post on pidevalt käsitlenud Balti riike, ka Eesti teemat oma maa eritemplitel jt. posti väljaannetel. See tempel on järjekordselt pühendatud Balti riikidele ja selle lindli on ka Eesti lipp. Rootsist, Elmar Ojaste

Eestiteemaline Rootsi eritempel

LÜHIDAL

N.Y. Eesti Filatelistide Selts, mille presidendiks on Rudolf Hämar, omab 144 liiget, kes elavad hajali Ameerikas.

N.Y. FS annab aegajalt välja oma "Bülletääni", mille viimane nr. 45 ilmus 1994.a. septembrikuul. "Bülletään" on ingliskeelne. Kõnealusel numbris kirjutati Eesti markide Scott kataloogis, anti ülevaade Micheli 94/95 Euroopa kataloogist, "Elva Filatelistist" ja "Hiiu Kogujast", Eesti Muinsuskaitse Seltsi meeneviltade (Guido Pandi) kataloogist, vastilunud Eesti postmarkidest. Avaldati Eesti 1994.a. eritemple nimekiri ja 1995.a. Eesti postmarkide väljaandmise plaan, ning palju muudki huvitavat.

xxxxxxxxxxxx

VEELKORD LAEVAPOSTIST

Minult on nüüd küsitud, et mis on mere- ja laevaposti vahe, kuna eelmises lehes esitatud artiklist ei saada sellest siiski hästi aru. Minu isiklik seisukoht on selline, et:

MEREPOSTI kiri on selline, milline saadeti ühest kohast teise meretsi - laevaga. Sellist kirjasaatmist viisi kasutati palju vanasti, kuid viimasel ajal väga harva ja postisorteerimiskeskused ei varusta selliseid kirju eritempletega, mis oleks aga väga huvitav.

LAEVAPOSTI kiri on selline, mis postitati laeval. Visati laeva postkasti, anti laeva postkontorisse või selleks volitatud postitöötaja kätte. Siin võib eristada veel laeva ametposti, milles käsitletakse laeva, kauba ja tolliküsimusi ning sõjalaeva-posti.

Gunnar Kirs

KUULUTUS

INDONEESIA NOORMEES OTSIB

VAHETUSPARTNERIT. Huvialaks on: kirjavahetus, rahatähtede, müntide, ajakirjade, kaartide, vormimütside, võtmehoidjate, kleepsude, postkaartide, fotode, ilunõelte, postaplikaatsite, apilatsioonide, telefonikaartide, embleemide, ümbrike jne. kogumine.

I'm an Indonesian young man. My hobbies are: correspondence, collecting banknotes, coins, magazines, maps, caps, keychains, stickers, postcards, photos, pins, pens, patches, emblems, telephone cards, envelopes, etc.

M. SYUKUR P.O. BOX 36
DURI, RIAU 28884 INDONESIA

KUULUTUS

39 AASTANE SOOMLANE OTSIB

VAHETUSPARTNERIT. Kogub Eesti postmarke, FDC-ümbrikke, eritempleid, kirju, mis väljastatud 1920-1940.a. Vastu pakub Soome ja Ahvenamaa (Alandi) postmarke, FDC-ümbrikke ja eritempleid postilähettis.

ARTO TUOMINEN
Piiparinpolku 20 B 52
20360 TURKU SUOMI

Saksa sõdurikalmud Pärnus

Pärnus, Riia maantee Alevi kalmistul, Eesti Vabadussõjas langenute kalmude vahetus läheduses, on Saksa sõdurikalmud. Saksa sõjamehi hakati matma Pärnu Alevi kalmistule juba 1. Maailmasõja päevil. 1918.a. sängitati sinna 23 grippi sumud sõdurit. Eesti ja Saksa riikide vahelise kokkuleppe põhjal sõdurite kalmud tähistati ja neid hooldati kuni 1940.a.

1941.a. pärast Pärnu vallutamist hakkas sõdurikalmistu kiiresti laiendama. Siia maeti ümber kõik sõjategevuse käigus Pärnu- ja Läänemaal langenud saksa sõjaväelased. Kuni 1944.a. septembrini leidsid siin viimase puhkepaiga üle 700 sõjamehe. Kõik kalmud olid korratatud ja puuristidega tähistatud.

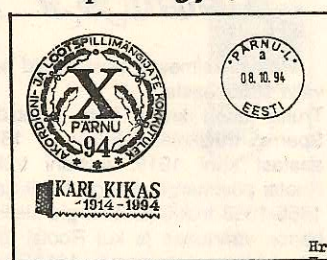
1992.a. alustati kalmute korramist ja hauatähiste taastamist koos Saksa Sõjahaudade Hoolde Rahvustiiduga. Taastamistööd lõppesid 1993.a. ja sama aasta 4. septembril toimus Saksa sõdurikalmude pühitsemine, mille puhul Eesti Sõjahaudade Hoolde Liidu poolt anti välja erümbrik, mille kujundas Vello Paluoja, trükiarv 200.

Kasutusel oli ka Heino Teedemaa kujundatud kõrvaltampel (vaata "Elva Filatelist" nr.5 lk.4 1993.a.)

14.09.1994 maeti sinna ümber 52 Saksa sõduri säilmed Lõuna-Eesti kunagistelt lahinguväljadelt.

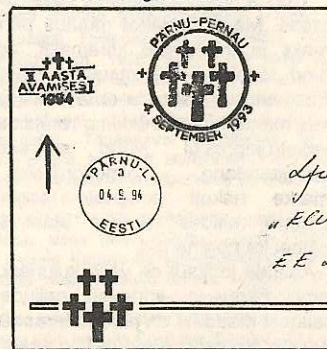
Pärnu FS August Lamesoo

Lõõtspillimängijad Pärnus

8. oktoobril 1994 toimus Pärnus Mai kultuurikeskuses 10. akordionistide ja lõõtspillimängijate kokkutulek. See oli pühendatud Eesti ühe kuulsama lõõtspillimängija Karl Kikase mälestusele, kes oleks sel aastal saanud 80aastaseks. Kokkutuleku põhiorganisator, Henno Sipa, sõnul on alates 5. kokkutulekust antud välja erümbrikuid. 10. kokkutuleku ümbriku kujundas Heino Teedemaa. Trükiarv 100.

Pärnu FS August Lamesoo

Toimetusest: 04.09.1994.a. Saksa Sõdurikalmistu õnnistamise aastapäeva tähistati Pärnus välkese kõrvaltampeliga eespoolkirjeldatud ümbrikel.

G.K.

Toimetusest saab tellida varemilmunud lehenumbreid

KIRIKORRESPONDENTSI TARIIFID.

RAHVUSVAHELINE KEHTIVAD ALATES 1. OKTOOBRI

K A A L	I T S O O N				II T S O O N				III T S O O N			
	MAAPOST		LENNUPOST		MAAPOST		LENNUPOST		MAAPOST		LENNUPOST	
	LIHT	TÄHT	LIHT	TÄHT	LIHT	TÄHT	LIHT	TÄHT	LIHT	TÄHT	LIHT	TÄHT
KUNI 20 gr.	2.-	7.-	2.50	7.50	2.70	7.70	3.20	8.20	3.-	8.-	4.-	9.-
20-50 gr.	4.50	9.50	5.-	10.-	5.-	10.-	6.-	11.-	5.60	10.60	8.50	13.50
50-100 gr.	8.-	13.-	9.20	14.20	8.50	13.50	10.20	15.20	9.60	14.60	15.50	20.50
100-250 gr.	14.-	19.-	17.-	22.-	18.20	23.20	21.50	26.50	20.70	25.70	35.50	40.50
250-500 gr.	26.-	31.-	30.-	35.-	34.30	39.30	40.50	45.50	39.60	44.60	69.-	74.-
500-1000 gr.	45.-	50.-	50.-	55.-	65.80	70.80	77.-	82.-	77.30	82.30	135.-	140.-
1000-2000gr.	75.-	80.-	100.-	105.-	131.60	136.60	153.-	158.-	154.60	159.60	270.-	275.-
VABARIIGISISENE												
K A A L	LIHT	TÄHT	KIRI	KIRI								
Kuni 20 gr.	1.70	4.70										
20-250 gr.	3.40	6.40										
250-500 gr.	5.10	8.10										
500-1000gr.	6.80	9.80										
1000-2000gr.	8.50	11.50										

Märkused:

VABARIIGISISESED

1. Kirimalepostkaart 1.- kr.
2. Panderoll kaaluga kuni 3 kg, mis sisaldab üht raamatut lihtsaadetisena 10.- tähtsada. 14.-
3. Väärtkiri: tähtkirja tariifile lisatakse väärtuse iga krooni või selle osa kohta 0.10
4. Juurdemaksuga saadetised; tariifitseeritakse nagu tähtsaadetised, arvestades maha varem tasutud summa osa.

MÄRKUSED - RAHVUSVAHELINE POST

1. I tsoon: Leedu, Läti, Island, Norra, Rootsi, Soome, Taani.
2. II tsoon: Armeenia, Aserbaidžaan, Gruusia, Kasahstan, Kõrgõzstan, Moldova, Tadžiki, Turkmeenia, Ukraina, Usbeki, Valgevene, Venemaa ja Euroopa riigid (v.a. I tsooni riigid).
3. III tsoon: kõik teised riigid (v.a. I ja II tsooni riigid).
4. Kirimalepostkaart 1.50
5. Väärtkiri - tähtkirja tariifile lisatakse avaldatud väärtuse iga krooni või selle osa kohta 0.10

Käesolev leht on laotud ja küllendatud

ERAETTEVÕTTES "K.KIRS",

Paides, 30. oktoobril 1994.A.